

EDEBİYAT-SİYASET-FELSEFE İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA

KOCA RÂGİB PAŞA 'NIN ENTELEKTÜEL PORTRESİ

EDİTÖRLER

EMRAH GÜLÜM

BUĞRA OĞUZHAN ULUYÜZ

HAYYAM CELİLZADE

dünbugün
yarın

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

© 2026, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 521
Edebiyat: 286

ISBN 978-625-8686-35-7
Sertifika No: 52315

Baskı Tarihi: İstanbul, 2026

Editörler:
Emrah Gülüm - Buğra Oğuzhan Uluyüz - Hayyam Celilzade

Yayın Yönetmeni:
İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık:
DBY Ajans

Baskı/Cilt:
Birlik Baskı Ozalit San. Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)
Edebiyat-Siyaset-Felsefe ilişkisi bağlamında
Koca Râğib Paşa'nın Entelektüel Portresi
Editörler: Emrah Gülüm (Dr. Öğr. Üyesi) , Buğra Oğuzhan Uluyüz (Dr. Öğr. Üyesi)
, Hayyam Celilzade (Dr. Öğr. Üyesi)
İstanbul : DBY Yayınları, 2026.
392 s. ; 16,0 x 23,5 cm ____ (DBY Yayınları ; No. 521)
ISBN 978-625-8686-35-7
1. Edebiyat 2. Biyografi 3. Tarih 4. Siyaset 5. Felsefi ilimler

TÜBİTAK

“Edebiyat-Siyaset-Felsefe ilişkisi bağla-
mında Koca Ragıp Paşa Çalıştayı” baş-
lıklı ve 1929B022600076 no’lu TÜBİTAK

Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) uhdesinde yürü-
tülen “2223-B Yurt İçi Bilimsel Etkinlik Düzenleme Desteği Programı”
kapsamında yayımlanmıştır.

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI
Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4
Cağaloğlu - Fatih / İstanbul
Tel.: +90 212 526 98 06
www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

İçindekiler

Editörler Hakkında.....	9
Kitap Hakkında.....	13
About the Book.....	17
Ön Söz.....	21

KOCA RÂĞIB PAŞA'NIN ENTELEKTÜEL DÜNYASINA GİRİŞ

Koca Râğib Paşa ve Siyaseti.....	27
Mehmet Mahur TULUM	

XVIII. Yüzyıl Klasik Türk Edebiyatında Hikmetli Bir Ses: Koca Râğib Paşa'nın Edebî Şahsiyeti	31
Şevkiye KAZAN NAS	

Koca Râğib Paşa'nın Felsefî Yönü	63
Kamil SARITAŞ	

Hâmî Olarak Koca Râğib Paşa	73
Abdulkadir ERKAL	

BİRİNCİ BÖLÜM EDEBİYAT – DİL

Necâî Bey'den Koca Râğib Paşa'ya Gayrı Redifinin Seyri	83
Parvana BAYRAM	

Koca Râğib Paşa'nın Tematik Şiir Mecmuası.....	97
Mehmet ÖZDEMİR - Emine KARADAĞ	

Koca Râgıb Paşa Dîvanı'nda Kullanılan Bir Kavram:

Direfş-i Gâviyânî 117
Ahmet KARTAL

Koca Râgıb Paşa Divanı'nda Eleştiri 149
Özkan UZ

Dîvân-ı Râgıb'da Saygı ve Nezaket Stratejileri 165
Buğra Oğuzhan ULUYÜZ

Koca Râgıb Paşa'nın "Söyler" Redifli Gazeli Ahmedî'ye Nazire mi? 175
Serpil MUTLU KIRLI

Klasik Türk Şiirinin Atasözü ve Deyimleşme Potansiyeli:
Dîvân-ı Râgıb Örneği 191
Betül ÖLÜRDÖNMEZ

İKİNCİ BÖLÜM TARİH – SİYASET

Bir Devlet Adamının Entelektüel Portresi: Kütüphanesindeki Eserlerden
Hareketle Koca Râgıb Paşa'nın Zihin Dünyası 213
Melike GÖKCAN

Koca Râgıb Paşa'nın Kitap İsimleriyle Yazdığı Mektubu Üzerine 229
Günay TULUM

Koca Râgıb Paşa Divanı'nda Mısır ve Mısır'la İlgili Unsurlar 239
Bekir BELENKUYU

Koca Râgıb Paşa'nın Hâmiliğinde 18. Yüzyılda Sanat Faaliyetleri 247
Aynur KURT

"Tahkîk ü Tevfîk" Mukaddimesi Işığında Osmanlı-İran İlişkileri 253
Elif SAKARYA

Bir Diplomatik Eserin Siyâsî Önsözü: "Tahkîk ü Tevfîk Dîbâcesi" 287
Beyza KARA

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM FELSEFÎ İLİMLER

Koca Râgıb Paşa'dan Cumhuriyet'e Türk Şiirinde
Felsefî/Hikemî Tarzın Dönüşümü 307
Ebru ÖZGÜN

Felsefe, Şiir ve Tasavvuf Bağlamında Koca Râgıb Paşa 321
Hayyam CELİLZADE

Koca Râgıb Paşa'nın Devlet Adamlığı Üzerine:
Aristotelesçi Siyaset Anlayışı Bağlamında Bir Değerlendirme 337
Esmâ ACAR

Gazâlî'nin Ahlak Teorisinde ve
Koca Râgıb Paşa'nın Hikemî Dünyasında Erdem 351
Sinem ÖNDEŞ

BİBLİYOGRAFYA BÖLÜMÜ

Koca Râgıb Paşa Bibliyografyası 371
Emrah GÜLÜM

Yazarlar Hakkında 385

Kitap Hakkında

Edebiyat-Siyaset-Felsefe İlişkisi Bağlamında Koca Râgıb Paşa'nın Entelektüel Portresi

Osmanlı Devleti'nin 18. yüzyıldaki önemli düşünür, şair ve devlet adamlarından biri olan Koca Râgıb Paşa, hem siyâsî dehâsı hem de ilmî ve edebî birikimiyle Türk-İslâm kültür tarihinde müstesna bir konuma sahiptir. Klasik Osmanlı geleneğini tevarüs ederek bunu yaşadığı dönemin ihtiyaçlarıyla mezceden Râgıb Paşa, yalnızca devlet idaresindeki başarısıyla değil, aynı zamanda yazı ve edebiyat dili bakımından da örnek alınan şahsiyetlerden biri olmuştur.

Hoca Sâlih Efendi'den Farsça, Yûsuf Efendi'den ise hat sanatının inceliklerini öğrenen Râgıb Paşa; kitâbet, inşâ ve hesap usullerindeki mahareti sayesinde kısa sürede dikkatleri üzerine çekmiştir. Onun kariyeri, yalnızca bir devlet adamı değil; aynı zamanda gözlem gücü yüksek bir diplomasi ve kayıt uzmanı olduğunu göstermektedir. Revan, Bağdat ve Doğu cephelerindeki görevleri sırasında bölgenin siyâsî ve coğrafi şartlarını bizzat tecrübe etmiş; Nemirov ve Belgrad gibi kritik diplomatik müzakerelerde Osmanlı Devleti'ni delege sıfatıyla temsil etmiştir. Bu görevlerde gösterdiği başarı, onun Osmanlı dış siyasetinde ne derece stratejik bir akla sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Taşradaki valilik görevlerinin ardından sadâret makamına yükselen Râgıb Paşa, III. Osman ve III. Mustafa dönemlerinde devletin en üst idarî kademesinde bulunmuştur. Onun sadâret yılları; maliyenin denetim altına alınması, donanmanın güçlendirilmesi ve askerî yapıların ıslahı gibi reformlarla öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra Koska'da inşa ettirdiği külliye ve kütüphane, tarihî ve kültürel mirası koruma konusundaki hassasiyetinin somut bir tezahürüdür.

Râgıb Paşa, devlet adamlığı kimliğinin ötesinde, dönemin ilim ve sanat çevreleri için güçlü bir hâmî olarak da temayüz etmiştir. Görev yaptığı bölgelerde

âlimler, mutasavvıflar ve şairlerle yakın ilişkiler kurmuş; Fıtnat Hanım, Haşmet ve Çelebizâde Âsım Efendi gibi dönemin önemli isimlerini himaye ederek etrafında seçkin bir kültür çevresi oluşturmuştur. Bu yönüyle yaşadığı dönemin önemli kültür merkezlerinden biri hâline gelen Paşa, yalnızca şairleri desteklemekle kalmamış; Newton ve Voltaire gibi Batılı düşünörlere ait eserlerin tercümesini teşvik ederek entelektüel üretimin çeşitlenmesine de katkı sağlamıştır. Kütüphanesi ve vakıf eserleriyle somutlaşan bu hâmilik anlayışı, onun ilmî mirası toplumsallaştırma gayesinin bir parçası olarak değerlendirilebilir.

Koca Râgıb Paşa, 18. yüzyılda Nâbî ile zirveye ulaşan hikemî tarzın en başarılı temsilcileri arasında yer almaktadır. Şiirleri; sağlam nazım tekniğı, ağırbaşlı söyleyişi ve okuyucuyu düşünmeye sevk eden hikmetli muhtevasıyla dikkat çekmektedir. Nâbî'den etkilenmiş olmakla birlikte taklitçi bir tavır sergilememiş, kendine özgü bir üslup geliştirmiştir. Gözlemlerini şiire başarıyla aktarması ve atasözü niteliğı kazanan mısraları sayesinde şöhreti, Namık Kemal'den Yahya Kemal'e uzanan geniş bir edebî çizgide etkisini sürdürmüştür. Sebk-i Hindî'nin bazı dil özelliklerinden yararlanmış olsa da yerli ve hâkim söyleyişini muhafaza etmeyi başarmıştır.

Eserlerinin mahiyetine bakıldığında ise Râgıb Paşa'nın çok yönlü bir ilmî birikime sahip olduğu görölmektedir. Edebiyat ve şiirden hukuka, diplomasiden teknik bilimlere, felsefeden tarih ve siyasete kadar geniş bir alanda kalem oynamış; döneminin ilmî ve fikrî birikimini hem telif hem de tercüme eserleri aracılığıyla aktarmıştır.

Bu doğrultuda hazırlanan bu kitap, Koca Râgıb Paşa'nın eserleri ve devlet adamlığı üzerinden geç dönem Osmanlı düşüncesindeki siyaset-felsefe-edebiyat ilişkisini çok katmanlı bir perspektifle ortaya koymayı amaçlamaktadır. Edebiyat, dil, tarih, siyaset ve felsefî ilimler gibi farklı disiplinlerden araştırmacıların katkılarıyla hazırlanan çalışmada, Koca Râgıb Paşa'nın entelektüel portresi ve düşünce dünyası yirmiden fazla özgün yazıyla ele alınmaktadır.

Giriş mahiyetindeki bölümde “Koca Râgıb Paşa ve Siyaseti”, “XVIII. Yüzyıl Klasik Türk Edebiyatında Hikmetli Bir Ses: Koca Râgıb Paşa'nın Edebî Şahsiyeti”, “Koca Râgıb Paşa'nın Felsefî Yönü” ve “Hâmî Olarak Koca Râgıb Paşa” başlıklı yazılar yer almaktadır.

Edebiyat-Dil bölümünde “Necâtî Bey'den Koca Râgıb Paşa'ya ‘Gayrı’ Redifinin Seyri”, “Koca Râgıb Paşa'nın Tematik Şiir Mecmuası”, “Koca Râgıb Paşa Divanı'nda Kullanılan Bir Kavram: Direfş-i Gâviyânî”, “Koca Râgıb Paşa Divanı'nda Eleştiri”, “Dîvân-ı Râgıb'da Saygı ve Nezaket Stratejileri”, “Koca Râgıb Paşa'nın ‘Söyler’ Redifli Gazeli Ahmedî'ye Nazire mi?” ve “Klasik Türk Şiirinin Atasözü ve Deyimleşme Potansiyeli: Dîvân-ı Râgıb Örneğı” başlıklı çalışmalar bulunmaktadır.

Tarih-Siyaset bölümünde “Bir Devlet Adamının Entelektüel Portresi: Kütüphanesindeki Eserlerden Hareketle Koca Râgıb Paşa'nın Zihin Dünyası”, “Koca Râgıb Paşa'nın Kitap İsimleriyle Yazdığı Mektubu Üzerine”, “Koca Râgıb Paşa Divanı'nda Mısır ve Mısır'la İlgili Unsurlar”, “Koca Râgıb Paşa'nın Hâmîliğinde 18. Yüzyılda Sanat Faaliyetleri”, “Tahkîk ü Tevfîk Mukaddimesi Işığında Osmanlı-İran İlişkileri” ve “Bir Diplomatik Eserin Siyasî Önsözü: Tahkîk ü Tevfîk Dîbâcesi” başlıklı yazılar yer almaktadır.

Felsefî İlimler bölümünde ise “Koca Râgıb Paşa'dan Cumhuriyet'e Türk Şiirinde Felsefî/Hikemî Tarzın Dönüşümü”, “Felsefe, Şiir ve Tasavvuf Bağlamında Koca Râgıb Paşa”, “Koca Râgıb Paşa'nın Devlet Adamlığı Üzerine: Aristotelesçi Siyaset Anlayışı Bağlamında Bir Değerlendirme” ve “Gazâlî'nin Ahlâk Teorisinde ve Koca Râgıb Paşa'nın Hikemî Dünyasında Erdem” başlıklı çalışmalar bulunmaktadır.

Çalışmanın sonunda ayrıca Koca Râgıb Paşa hakkında hazırlanmış güncel bir bibliyografyaya da yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat-Siyaset-Felsefe ilişkisi, Osmanlı Düşünce Dünyası, 18. Yüzyıl, Koca Râgıb Paşa, *Dîvân-ı Râgıb*, *Münşeât-ı Râgıb*, *Fethiyye-i Belgrad*, *Huneyniye ve Tâiyye*, *Tahkîk ü Tevfîk*, *Mecmuâ-yı Râgıb*, *Sefînetü'r-Râgıb u Defînetü'l-Metâlib*, *Arûz Risalesi*, *Tercüme-i Matla-ı Sa'deyn*, *Tercüme-i Ravzatü's-Safâ*, Hikemî Tarz, Koca Râgıb Paşa Kütüphanesi, Mısır, Hâmî, Atasözü, Deyim, Ahlak, Tasavvuf, Siyaset, Edebiyat, Felsefe, Tarih, Dil.

Ön Söz

Osmanlı düşünce tarihi, yalnızca siyasî hadiselerin yahut askerî başarıların kronolojik bir toplamından ibaret değildir. Bu tarih aynı zamanda devlet idaresi, edebiyat, ahlak, tasavvuf, felsefe ve ilim anlayışının birbirini beslediği çok katmanlı bir medeniyet tecrübesini ifade eder. Klasik Türk edebiyatı ise bu medeniyetin yalnızca estetik yönünü değil; aynı zamanda zihniyet dünyasını, devlet tasavvurunu, insan anlayışını ve ahlakî değerlerini taşıyan temel hafıza alanlarından biridir. Osmanlı kültür dünyasında şairler çoğu zaman yalnızca sanatkâr değil; aynı zamanda mütefekkir, bürokrat, tarihçi, diplomat ve toplum gözlemcisi olarak temayüz etmişlerdir. Bu çok yönlü şahsiyetlerin başında ise XVIII. yüzyıl Osmanlı düşünce hayatının en dikkat çekici isimlerinden biri olan Koca Râgıb Paşa gelmektedir.

Koca Râgıb Paşa, Osmanlı Devleti'nin siyasî bakımdan denge arayışları içinde olduğu, buna karşılık kültürel ve edebî hayatın önemli bir olgunluk seviyesine ulaştığı bir dönemde yaşamıştır. Devlet adamlığı, diplomasi tecrübesi, ilmî birikimi, edebî kudreti ve hâmi kimliğiyle yalnızca kendi çağını değil; kendisinden sonraki nesilleri de etkileyen güçlü bir entelektüel profil ortaya koymuştur. Onun şahsiyetinde kalemiyeden yetişen bir bürokratin siyasî dirayetiyle hikemî şiirin derinlikli düşünce dünyası birleşmektedir. Bu bakımdan Koca Râgıb Paşa, Osmanlı düşünce geleneğinde edebiyat, siyaset ve felsefenin kesişim noktasında duran müstesna bir isimdir.

Râgıb Paşa'nın hayatına ve eserlerine yakından bakıldığında, onun yalnızca bir sadrazam veya divan şairi olmadığı açıkça görülmektedir. Revan'dan Bağdat'a, Mısır'dan İstanbul'a uzanan görev sahaları; diplomatik müzakerelerde gösterdiği başarılar; devlet yönetiminde ortaya koyduğu dengeli siyaset anlayışı; kültür ve sanat çevrelerine sunduğu destek; ilmî ve edebî eserleriyle kurduğu geniş düşünce ağı, onun çok yönlü bir Osmanlı münevveri olduğunu göstermektedir. Özellikle hikemî tarzın XVIII. yüzyıldaki en güçlü temsilcilerinden biri olarak kaleme al-

dığı şiirler, yalnızca estetik bir zevkin değil; aynı zamanda derin bir hayat tecrübesinin, gözlem gücünün ve düşünce disiplininin ürünüdür.

Koca Râgıb Paşa'nın şiirlerinde görülen hikmet merkezli söyleyiş, Osmanlı entelektüel geleneğinin ahlak, siyaset ve insan anlayışını yansıtan önemli veriler sunmaktadır. Onun mısralarında devlet tecrübesiyle şekillenmiş bir gerçekçilik, insan tabiatına dair kuvvetli gözlemler, toplumsal eleştiri, ölçülülük düşüncesi ve irfanî bir bakış dikkat çeker. Bu sebeple Râgıb Paşa'yı yalnızca klasik şiirin sınırları içinde değerlendirmek eksik kalacaktır. Zira onun eserleri; tarih, siyaset bilimi, felsefe, tasavvuf, dil ve kültür araştırmaları açısından da oldukça zengin bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Elinizdeki bu çalışma, Koca Râgıb Paşa'nın çok yönlü entelektüel kimliğini disiplinlerarası bir bakış açısıyla değerlendirme amacı taşımaktadır. *“Edebiyat-Siyaset-Felsefe İlişkisi Bağlamında Koca Râgıb Paşa'nın Entelektüel Portresi”* başlıklı bu eser, farklı alanlardan araştırmacıları ortak bir zeminde buluşturarak Osmanlı düşünce dünyasının önemli bir şahsiyetini yeniden değerlendirmeyi hedeflemektedir. Kitapta yer alan çalışmalar; Paşa'nın siyasî yönünü, edebî şahsiyetini, hikemî şiir anlayışını, dil ve üslup özelliklerini, felsefî yönelimlerini, tasavvufî ilişkisini, diplomatik metinlerini, tarih anlayışını ve kültürel hâmilğini çok boyutlu biçimde ele almaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünde Koca Râgıb Paşa'nın siyasî kimliği, edebî şahsiyeti, felsefî yönü ve hâmilği değerlendirilmiş; böylece okuyucuya Paşa'nın entelektüel dünyasına dair genel bir çerçeve sunulmuştur. Ardından gelen *“Edebiyat-Dil”* bölümünde, *Dîvân-ı Râgıb* merkeze alınarak şiir dili, redif kullanımı, eleştiri anlayışı, atasözü ve deyimleşme potansiyeli, nazire geleneği ve nezaket stratejileri gibi meseleler ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Bu çalışmalar, Koca Râgıb Paşa'nın klasik Türk şiiri içerisindeki özgün konumunu ve dil işçiliğini daha görünür hâle getirmektedir. *“Tarih-Siyaset”* bölümünde ise Paşa'nın devlet adamlığı, diplomatik eserleri, Mısır tecrübesi, kütüphanesi, kültürel faaliyetleri ve Osmanlı-İran ilişkilerine dair görüşleri ele alınmıştır. Böylece onun yalnızca bir şair değil; aynı zamanda siyasî düşünce üreten, diplomasi dili geliştiren ve kültürel üretimi destekleyen bir devlet adamı olduğu ortaya konmuştur. *“Felsefî İlimler”* bölümünde yer alan çalışmalar ise Râgıb Paşa'nın hikemî dünya görüşünü ahlak, tasavvuf ve siyaset felsefesi bağlamında değerlendirmekte; Aristotelesçi siyaset anlayışı, Gazâlî ahlakı ve hikmet düşüncesiyle kurduğu ilişkileri incelemektedir. Bu yönleriyle bu kitap, Osmanlı düşünce tarihindeki disiplinlerarası geçişleri görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Bugün Osmanlı entelektüel tarihine yönelik çalışmalar giderek artmakla birlikte, edebiyat ile siyaset ve felsefe arasındaki ilişkileri bütüncül biçimde ele alan araştırmaların hâlen sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışma, söz konusu boşluğu doldurmaya mütevazı bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Özellikle Koca Râgıb

Paşa gibi hem devlet yönetiminde etkin rol üstlenmiş hem de güçlü bir edebî ve ilmi miras bırakmış şahsiyetler üzerinden yapılacak okumalar, Osmanlı düşünce dünyasının çok katmanlı yapısını anlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu kitabın ortaya çıkmasına kıymetli çalışmalarıyla katkı sunan bütün araştırmacılara teşekkür ederiz. Alanlarının farklı disiplinlerinden gelen bilim insanlarının ortak emeği sayesinde ortaya çıkan bu çalışma, yalnızca Koca Râgıb Paşa üzerine yapılan araştırmalara değil; klasik Türk edebiyatı, Osmanlı düşünce tarihi ve kültür araştırmalarına da katkı sağlayacaktır. Bu çalışmanın hazırlanmasına destek veren TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığına (BİDEB) ve “2223-B Yurt İçi Bilimsel Etkinlik Düzenleme Desteği Programı” yetkililerine şükranlarımızı sunarız. Elinizdeki bu kitabın son halini alması ve siz araştırmacılar ve okuyucularla buluşmasına vesile olan Dün-Bugün-Yarın (DBY) Yayınları'na ve sayın İrfan GÜNGÖRÜR hocamıza teşekkürü bir borç biliriz. Ayrıca TÜBİTAK projesinin başvuru sürecinde, çalıştayın hazırlanması ve yürütülmesi esnasında ve kitabın bütün safhalarında sekretarya görevini üstlenerek büyük destek ve katkılarını gördüğümüz doktorant Elif SAKARYA hanımefendiye ve çalıştay süresince yanımızda olarak her türlü görevi layıkıyla yerine getiren yüksek lisans ve lisans öğrencilerimize teşekkürlerimizi sunarız.

Temennimiz odur ki bu eser, Koca Râgıb Paşa'nın ilmi, siyasî ve edebî mirasını daha geniş bir perspektiften değerlendirmek isteyen araştırmacılar için faydalı bir başvuru kaynağı olur; Osmanlı düşünce dünyasına dair yeni araştırmalara kapı aralar ve disiplinlerarası çalışmalara katkı sağlar. Çünkü Koca Râgıb Paşa'nın şahsiyetinde somutlaşan ilim, irfan, siyaset ve sanat birlikteliği; bugün dahi üzerinde düşünölmeye değer güçlü bir medeniyet tecrübesini temsil etmektedir.

Editörler
Eskişehir, 2026

EDEBİYAT-SİYASET-FELSEFE İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA

KOCA RÂĞIB PAŞA'NIN ENTELEKTÜEL PORTRESİ

Şair, devlet adamı, diplomat, mütercim, hâmi ve mütefekkir kimliklerini aynı şahsiyette birleştiren Koca Râgıb Paşa, yalnızca yaşadığı dönemin siyasi ve kültürel hayatına yön vermekle kalmamış; hikemî şiiri, devlet felsefesi, diplomasi anlayışı ve ilmî faaliyetleriyle Osmanlı entelektüel geleneğinin en seçkin isimlerinden biri olmuştur. Onun eserleri, XVIII. yüzyıl Osmanlı düşüncesini anlamak için olduğu kadar edebiyatın siyaset ve felsefeyle kurduğu çok katmanlı ilişkiyi çözümlemek açısından da temel kaynaklar arasında yer almaktadır.

Bu kitap, Koca Râgıb Paşa'yı yalnızca bir divan şairi veya başarılı bir sadrazam olarak değil; Osmanlı düşünce tarihinin merkezî aktörlerinden biri olarak yeniden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Edebiyat, tarih, siyaset bilimi, dil, tasavvuf ve felsefe gibi farklı disiplinlerden araştırmacıların katkılarıyla hazırlanan eser, Râgıb Paşa'nın şiirinden diplomatik metinlerine, hâmilik faaliyetlerinden kütüphanesine, devlet anlayışından hikemî düşüncesine kadar uzanan geniş bir perspektif sunmaktadır. Yirmiden fazla özgün araştırmayı bir araya getiren bu çalışma, disiplinlerarası yaklaşımla yalnızca Koca Râgıb Paşa üzerine yapılmış en kapsamlı çalışmalardan biri olmayı değil, aynı zamanda geç dönem Osmanlı entelektüel hayatının dinamiklerini anlamaya yönelik yeni tartışmalara da zemin hazırlamayı hedeflemektedir.

"dün"den öğrendiklerinle
"bugün"ü yaşamak
"yarın"ları aydınlatır.

ISBN 978-625-8686-35-7

9 786258 686357